

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. ректора ЗВО

Вікторія ПЕТРУШЕНКО

31 серпня 2023 р.

“ПОГОДЖЕНО”

Завідувач кафедри філософії та суспільних наук

професор ЗВО Святослав ЧЕРКАСОВ

«31» серпня 2023 р.

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Етика та деонтологія в медицині»

Спеціальність	228 Педіатрія
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Педіатрія», 2022
Навчальний рік	2023-2024
Кафедра	філософії та суспільних наук
Лектор	доц ЗВО, к. філос. н. Тарас БЕДНАРЧИК
Контактна інформація	<i>philosophy@vnmu.edu.ua,</i> <i>вул. Стуса, 2 (навчальний корпус №2), (0432)672943</i>
Укладач силабусу	доц ЗВО, к. філос. н. Тарас БЕДНАРЧИК

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Вибіркова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ВК 1.4, складова циклу дисциплін загальної підготовки
Курс/семестр	1 курс (2 семестр)
Обсяг дисципліни (загальна кількість годин/ кількість кредитів ЄКТС)	75 годин / 2,5 кредити ЄКТС
Кількість змістових модулів	1
Структура дисципліни	Лекції – 10 год. Практичні заняття – 30 год. Самостійна робота – 35 год.
Мова викладання	українська
Форма навчання	денна. При встановленні законодавством надзвичайних ситуацій форма проведення занять може бути змінена на змішану.

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. *«Етика та деонтологія в медицині»* як навчальна дисципліна є складовою сучасної медичної освіти, яка спрямована на формування у студентів не лише відповідного рівня професійних знань та навичок, а й культури етичного мислення на основі цінностей загальнолюдської та професійної моралі. Вивчає основи професійної етики, зміст, основні ідеї та призначення медичної етики та деонтології. Розгляд деонтологічних правил в медицині та її галузях сприяє глибшому розумінню професії сучасного лікаря.

Етика та деонтологія в медицині вивчає етичні норми і основи, які використовуються медиками у професійному спілкуванні з пацієнтами, колегами, медсестрами, молодшим медперсоналом, фармацевтами. Вивчення курсу є важливим з огляду на низку причин:

- необхідність формування інтегральних уявлень про деонтологію в галузях медицини та розуміння особою етичних обов'язків медика;
- важливість розуміння зв'язку між основоположними документами медичної етики, моральними критеріями працівників системи охорони здоров'я та їх посадовими обов'язками;
- значимість навичок побудови продуктивних відносин в середині трудового колективу, методів запобігання та розв'язання етичних конфліктів при виконанні професійних обов'язків лікаря;
- усвідомлення медиком своєї відповідальності у побудові довірливих, ділових, продуктивних, осмислених стосунків із пацієнтом та його близькими.

Передреквізити. Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідні знання, отримані в процесі вивчення наступних дисциплін загальної підготовки в середній загальноосвітній школі: «Людина і світ», «Громадянська освіта», «Основи правознавства», «Основи здоров'я».

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою викладання навчальної дисципліни *«Етика та деонтологія в медицині»* є: формування у студентів деонтологічних принципів медичного фахівця та вміння їх застосовувати для вирішення специфічних проблем медицини. Набуття студентами навичок застосування етичних норм та принципів для різноманітних реальних або потенційних морально-навантажених, суперечливих ситуацій.

Постреквізити. В процесі вивчення дисципліни набуваються знання, необхідні для успішного засвоєння соціально-гуманітарних та фахових дисциплін, які забезпечують

подальшу підготовку студентів «Філософія з основами академічної доброчесності», «Методика та технологія підготовки наукової роботи здобувача вищої освіти», «Естетика та теорія мистецтва», «Основи економічних теорій», «Економіка охорони здоров'я. Маркетинг медичних послуг», «Історія медицини», «Безпека життєдіяльності, основи біоетики та біобезпеки», «Гігієна та екологія», «Соціальна медицина, громадське здоров'я», «Паліативна та хоспісна медицина», «Основи психології», «Основи здорового способу життя», «Основи профілактики залежностей», «Ефективна комунікація як показник якісної взаємодії лікаря з пацієнтом», «Публічне мовлення», «Охорона праці в галузі», «Правові засади створення та провадження власного медичного бізнесу», «Захист прав та інтересів медичних та фармацевтичних працівників. Юридична відповідальність у сфері професійної діяльності», що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та застосування отриманих знань, умінь та навичок в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

3. Результати навчання:

формування етичної культури особистості майбутнього лікаря на засадах гуманізму та загальнолюдських цінностей, за умов оволодіння базовим набором загальних та спеціальних компетентностей, теоретико-методологічними знаннями з дисципліни та практичними вміннями і навичками.

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

- характеризувати предмет та функції етики;
- застосовувати набуті знання у процесі наукової та практичної (професійної) діяльності;
- аналізувати відносини лікар-пацієнт з точки зору етичних та біотичних принципів;
- тлумачити основні міжнародні документи з медичної етики;
- пояснювати роль наукових симпозіумів, нарад та конференцій як способу розвитку сучасної медицини;
- визначати роль деонтології при веденні медичної та наукової документації;
- вести толерантну наукову полеміку, використовувати різні види доказів і спростувань, відстоювати свою точку зору.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль 1. Етика та деонтологія в медицині	2 семестр 75 год/2,5 кредити	Лекції №№1, 4, 6, 9, 10. Практичні заняття №№1–15. Теми для самостійного опрацювання № 4, 5, 13, 14.

Дисципліна включає 15 тем, 1 модуль.

- Тема 1. Предмет і завдання етики
- Тема 2. Основні категорії етики
- Тема 3. Історія етичних вчень
- Тема 4. Медична етика та деонтологія.
- Тема 5. Етичні принципи та проблеми в медицині
- Тема 6. Деонтологія в хірургії
- Тема 7. Етика та деонтологія у фармації
- Тема 8. Деонтологія в психіатрії
- Тема 9. Деонтологія в сучасній терапії
- Тема 10. Деонтологія в педіатрії
- Тема 11. Деонтологія в практиці онкології
- Тема 12. Деонтологія в сучасній стоматології
- Тема 13. Деонтологія в медичній науці. Біоетика
- Тема 14. Основоположні документи сучасної медичної етики
- Тема 15. Особистість лікаря

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів дисципліни.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми та засвоєння наступних практичних навичок:

1. Оцінювати значення, роль та методологію етики;
2. Використовувати поняття етики на практиці у повсякденному житті;
3. Порівнювати зміст медичної етики та медичної деонтології;
4. Давати характеристику основним етичним рисам професіоналізму;
5. Визначати основні принципи медичної етики;
6. Давати характеристику основним засадам деонтології у реабілітології;
7. Розрізняти деонтологічні особливості різних галузей медицини;
8. Визначати права та обов'язки лікаря;
9. Використовувати у навчанні та професійній діяльності принципи медичної етики;
10. Навчитись формулювати самостійні судження про пізнавальні процеси, обґрунтовано відстоювати свої погляди та позиції, формулювати запитання опоненту;
11. Знати і вміти добирати літературу для підготовки доповіді та до практичного заняття, вміти долучати інформаційні матеріали до контексту програмного матеріалу.

На практичних заняттях студенти доповідають, дискутують, обґрунтовано відстоюють свої погляди та позиції, формулюють висновки до опрацьованої теми та розв'язують завдання.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять, вивчення тем для самостійної позааудиторної роботи, підготовка презентацій, таблиць, плакатів, схем, опрацювання наукової літератури та написання оглядів з наданих тем. Контроль засвоєння тем самостійної позааудиторної роботи здійснюється на заняттях та підсумковому контролі з дисципліни.

Тематичні плани лекцій, календарні плани практичних занять, тематичний план самостійної позааудиторної роботи опубліковані на сайті університету. Маршрут отримання матеріалів: Кафедра філософії та суспільних наук /Студенту/Очна форма навчання/ Педіатрія / 1 курс /Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-філософії>. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5. Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, електронне опитування
Залік по завершенню 2 семестру	Згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc(2022).pdf)

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc\(2022\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc(2022).pdf))

Поточний контроль	За чотирьох бальною системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Оцінювання дисципліни:	Поточна успішність – від 122 до 200 балів (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 200-бальною шкалою): Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180–200	A	відмінно	зараховано
170–179,99	B	добре	
160–169,99	C	добре	
141–159,99	D	задовільно	
122–140,99	E	задовільно	
0–121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–121,99	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика навчальної дисципліни/курсу

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, регламентованого основними положеннями організації навчального процесу в ВНМУ ім. М. І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Інструктаж з техніки безпеки проводиться на першому практичному занятті викладачем. Проведення інструктажу реєструється в Журналі інструктажу з техніки безпеки.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять. Студент повинен бути підготовленим до практичного заняття, тестові завдання до поточної теми мають бути розв'язані, схеми та таблиці заповнені.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 15 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при виконанні завдань робоче місце має зберігатись у порядку.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування та під час виконання пошукових і групових завдань.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc\(2021\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc(2021).pdf)) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті університету <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра філософії та суспільних наук) своєму чи черговому викладачу. Для відпрацювання пропущеного заняття студент має пройти тестування та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc\(2021\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/polog_organiz_ocv_proc(2021).pdf)). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та лекцій та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали у курсах за вибором не передбачені.

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація /Основні документи).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація /Основні документи). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять та лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри на сайті університету (<https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-філософії> / Студенту).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

8. Навчальні ресурси

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-філософії>/ Студенту.

9. Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/кафедра-філософії>/ Студенту).

Силабус з дисципліни «Етика та деонтологія в медицині» обговорено та затверджено на засіданні кафедри філософії та суспільних наук (протокол №1, від «30» серпня 2023 року)

Відповідальний за курс

Завідувач кафедри

Тарас БЕДНАРЧИК

Святослав ЧЕРКАСОВ